

УДК 330.342.146

**SOCIALLY RESPONSIBLE ACTIVITIES TO ENSURE QUALITY
EDUCATION IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ
ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Berzhanir A. L. / Бержанір А. Л.*s. soc. s., as.prof. / к. соц. н., доц.*

ORCID: 0000-0002-3224-5008

*Pavlo Tychyina Uman State Pedagogical University, Uman, Sadova, 2, 20301**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, м. Умань, вул. Садова, 220301*

Анотація. У статті розглянуто теоретичні засади соціально відповідальної діяльності із забезпечення якісної освіти у контексті сталого розвитку. Показано необхідність системної реалізації політики соціальної відповідальності у взаємодії із цілями сталого розвитку. Обґрунтовано процеси формування стабільних партнерських відносин між бізнесом та закладами освіти на основі механізму соціальної відповідальності. Виокремлено основоположні напрями сприяння підприємницькими структурами сфері освіти. Охарактеризовано діяльність вітчизняних компаній із фінансового сприяння забезпеченню ефективності освіти протягом останніх років.

Ключові слова: соціальна відповідальність, бізнес, якісна освіта, сталий розвиток, фінансування освіти, наукові інновації.

Вступ.

Сутність функціонування бізнесу в умовах сучасної ринкової економіки полягає не лише у його фінансово-господарській діяльності, але й передбачає, у тому числі, і прийняття відповідальності за належний рівень і перспективи розвитку соціального середовища на мікрорівні. Соціально відповідальний бізнес турбується про реалізацію зусиль з урахуванням їх соціальних наслідків для власного персоналу та місцевих громад. Використання таких підходів забезпечує передумови для перетворення відповідальної поведінки на значущий чинник конкурентоспроможності та сталого розвитку.

Вітчизняні учені займаються науковою інтерпретацією різноманітних проявів, механізмів, особливостей феномену соціальної відповідальності, її взаємозв'язків із забезпеченням сталого розвитку. Так, у теоретичних працях Ю. Баюри, О. Білоуса, О. Бобровської, В. Боголюбова, А. Гальчинського, В. Гейця, В. Герасимчука, Б. Данилишина, М. Згуровського, Л. Зайцевої, В. Залуцького, М. Кизима, М. Клименка, Д. Лук'яненка, Л. Мельника, Ю. Пахомова, В. Пономаренка, В. Трегобчука розроблено сутнісні характеристики сталого розвитку, методологію управління ним, специфіку його реалізації у нашій країні.

Цілеспрямоване і системне забезпечення сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності обґрунтували українські науковці Д. Богиня, А. Вергун, Л. Грицина, О. Грішнова, М. Згуровський, А. Зінченко, Н. Караєва, А. Колот, О. Осінкіна, Ю. Петрушенко, М. Саприкіна, І. Тарасенко, О. Сохацька та інші.

Разом з тим, прогресивний поступ держави обумовлює необхідність подальших фундаментальних досліджень соціально-економічної сфери. Розробка і удосконалення теоретико-методологічних підходів до комплексного впровадження політики соціальної відповідальності у взаємодії із цілями сталого розвитку сприятимуть, зокрема, і модернізації та підвищенню ефективності функціонування системи освіти.

Основний текст.

Для забезпечення модернізації, інформатизації та інноваційного розвитку країни необхідно, щоб у цих процесах, крім держави, брали участь і підприємницькі структури. Оскільки освіта є стратегічним чинником суспільних трансформацій, то одним із головних завдань бізнесу є сприяння, найбільшою мірою фінансове, розвитку знань, людського капіталу, підготовки кваліфікованої робочої сили тощо.

В Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» однією із цілей визначено «забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх» [1].

Як вказують О. Бірюк та О. Смольська [2], у сучасних умовах розвитку цивілізованих суспільних відносин важливою умовою є формування взаємозв'язку інтересів бізнесу, держави та суспільства. Головним інструментом побудови стабільних партнерських відносин між бізнесом та академічною спільнотою слугує механізм соціальної відповідальності, який передбачає, що з боку роботодавця будуть дотримуватися права громадян, кодекс законів про працю та інші нормативно-правові акти з питань ведення бізнесу, а з боку працівника очікується відповідальне, добросовісне ставлення до праці, виконання поставлених завдань та обов'язків.

Досягнення найбільших результатів у створенні суспільного блага за допомогою практик соціальної відповідальності можливе за умови системного підходу до неї, що передбачає довгострокове планування, оцінку соціального ефекту і безперервну взаємодію з представниками місцевої громади. Більше того, поширення такого підходу в корпоративних практиках можливе тільки з поширенням концепції у всьому бізнес-співтоваристві, з підвищенням інформованості і розуміння підприємцями значущості і вигідності такої діяльності як для суспільства, так і для самої компанії [3].

У багатьох вітчизняних компаніях такі підходи стають основоположними і стратегічними у їхній діяльності. Аналіз сучасних реалій дає підстави виокремити два основних напрями сприяння підприємницькими структурами сфері освіти:

– внутрішній – ними створено розгалужені освітні системи, завдяки чому працівники мають змогу підвищити свій професійний рівень, розвинути власні здібності. Фінансові витрати на навчання співробітників є внеском бізнесу у вирішення завдань підготовки кадрів у масштабах держави;

– зовнішній – фінансування корпораціями підтримки розвитку середньої і вищої освіти, а також сприяння розробці і впровадженню наукових інновацій.

Цілями партнерства вищих навчальних закладів і бізнес-середовища, стверджує В. Білошапка [4], можуть стати, по-перше, виконання викладачами і студентами вищих навчальних закладів наукових досліджень і технологічних розробок на замовлення бізнес-середовища. По-друге, вища школа буде здійснювати цільову підготовку фахівців у межах кадрового замовлення з боку бізнесу та за його участю. При цьому йдеться не тільки про фінансові аспекти підготовки, а й про безпосередню участь представників бізнес-середовища у навчально-виховному процесі. По-третє, прискореному формуванню професійної і соціальної компетентності майбутніх фахівців сприятиме перенесення окремих форм навчально-виховного процесу в цехи, відділи та інші підрозділи підприємств, фірм та організацій, власне для яких і здійснюється підготовка.

Протягом останніх років Група Метінвест активно працює із реалізацією політики сталого розвитку, у тому числі із впровадження якісної освіти. Навчальні програми Метінвесту у 2022 році охоплювали такі напрями: перекваліфікація та підвищення кваліфікації працівників; охорона праці, техніка безпеки та промислова безпека; перша медична допомога у воєнний час; підвищення кваліфікації керівників і співробітників (у Метінвест Політехніці); менторство для виробничого персоналу; навчальні програми з вивчення української мови; програмне забезпечення та управлінські навички для працівників сервісних підприємств.

Загалом стажування у Групі пройшли 1070 студентів із 29 навчальних закладів, 194 з них працевлаштовано. Вони були серед 510 випускників, для яких Метінвест став першим робочим місцем. Крім того, Метінвест продовжив роботу над удосконаленням професійних стандартів для модернізації систем навчання на підприємствах і в навчальних закладах. Ці зусилля спрямовані на приведення державних кваліфікаційних та освітніх стандартів України у відповідність до виробничих потреб сучасної промисловості. Також фахівці Метінвесту взяли участь у розробленні методичних рекомендацій щодо професійних стандартів в Україні [5].

У компанії «Фармак» з 2014 року впроваджуються освітні проекти для студентів, що сприяють обміну інформацією та досвідом між студентами, викладачами профільних ВНЗ, провідними науковцями та експертами «Фармак». Студенти мають можливість пройти практику на сучасному виробництві, ознайомитись із технологічними процесами та набути поглиблених знань і навичок відповідно до спеціалізації. Серед програм, які реалізує «Фармак»: «Школа молодого науковця», «Farmak lab», «Хакатон Farmak Science start». У 2020 році було підписано меморандум про співпрацю із Малою академією наук України, що має на меті підтримувати талановиту молодь та зміцнювати науковий потенціал України [6].

Група Нафтогаз підтримує освітні проекти, аби забезпечити сталий розвиток майбутніх поколінь, розширити індивідуальні можливості для працевлаштування, зробити внесок у потенційне зростання добробуту наших співгромадян. У межах проекту «Школа майбутнього» оснащуються сільські школи сучасною технікою для навчання, а також покращується господарська

інфраструктура. У січні 2021 року Група Нафтогаз запустила національний конкурс грантів «Енергія Розвитку» – конкурс, спрямований на підтримку соціальних ініціатив громад для досягнення сталого розвитку регіонів діяльності компанії. За результатами конкурсу 50 проектів-переможців отримали по 100 тис. грн кожен для реалізації. Ключовим елементом конкурсу став обов'язковий процес попереднього навчання для всіх учасників, присвяченого основним елементам розробки та реалізації соціальних проектів, зокрема, робота з ризиками, складання бюджету та планування, операційний менеджмент, фандрайзинг та особливості залучення додаткового фінансування для реалізації проектів тощо [7].

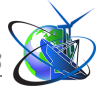
Для підвищення ефективної взаємодії закладів освіти та приватного підприємництва, зростання ролі усіх учасників освітнього процесу потрібний чіткий розподіл відповідальності між суб'єктами освітньої політики на підставі розробки системи нормативно-правового забезпечення соціального партнерства освіти і бізнесу.

Висновки.

Успішне формування системи партнерських відносин підприємців, влади та громадянського суспільства у соціальній сфері є важливим чинником якості життя населення і соціальної стабільності. Подальший розвиток країни вимагає інтеграції освіти та бізнесу з метою фінансової підтримки освітніх проектів та навчальних програм навчання, реалізації інноваційних підходів, методик і прийомів навчання. Необхідно постійно залучати бізнес до всебічного сприяння освітній сфері, інвестування інфраструктурних змін освітньої системи, участі у розробці стандартів та оцінки якості результатів навчання.

Література:

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 2.01.2024).
2. Бірюк О. Г., Смольська О. Ю. Особливості соціальної відповідальності та партнерство бізнесу з академічною спільнотою в Україні URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282679.pdf> (дата звернення: 4.01.2024).
3. Бержанір А. Л., Чирва Г. М. Методологія теоретичних досліджень корпоративної соціальної відповідальності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 122–125. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/24.pdf> (дата звернення: 2.01.2024).
4. Білошاپка В. С. Співпраця вищих навчальних закладів і бізнес-спільноти в процесі підготовки фахівців-економістів URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282679.pdf> (дата звернення: 3.01.2024).
5. Група Метінвест. Комбінований звіт «Об'єднані на всіх фронтах». URL: <https://metinvestholding.com/ua/ar2022/> (дата звернення: 3.01.2024).
6. Фармак. Звіт зі сталого розвитку. 2020. URL: https://farmak.ua/wp-content/uploads/2022/12/zvit_zi_stalogo_rozvitku_2021-1.pdf (дата звернення: 4.01.2024).

7. Група Нафтогаз. Соціальне партнерство. Освіта. URL: <https://www.naftogaz.com/education> (дата звернення: 4.01.2024).

Abstract. *The article discusses the theoretical foundations of socially responsible activities to ensure quality education in the context of sustainable development. The necessity of systematic implementation of the social responsibility policy in interaction with the goals of sustainable development is shown. The processes of forming stable partnerships between business and educational institutions based on the mechanism of social responsibility are substantiated. The main directions of business support to the education sector are highlighted. The activities of domestic companies in the field of financial support to ensure the effectiveness of education in recent years are characterized.*

Key words: *social responsibility, business, quality education, sustainable development, education financing, scientific innovations.*

Стаття відправлена: 4.01.2024 р.

© Бержанір А. Л.